

DEN ČEŠTINY

v pondělí 22. května 2017

hlavní budova FF UK, náměstí Jana Palacha 2, Praha 1
místnost 300, 3. patro

Program:

- 10:00–10:30 Lucie Saicová Římalová: Co říkáme, když (ještě) nemluvíme**
Osvojování jazyka dítětem je fascinující proces, v němž důležitou roli hrají i různé neverbální prostředky. Příspěvek se zaměří na otázky, jak dítě dokáže komunikovat pomocí rukou či dalších částí těla, co můžeme o dítěti vysoudit z gest či jaký je vztah neverbální komunikace a učení.
- 10:30–11:00 Robert Dittmann: Čeština v zahraničí**
Příspěvek ukáže rozšíření českého jazyka v zahraničí v hlavních tradičních komunitách, vzniklých na základě emigrace z českých zemí do r. 1914. Přiblíží češtinu v USA (zejména v Texasu), v rumunském Banátu, v Chorvatsku, v Polsku, ve Vídni a na Ukrajině, resp. sekundární migrací vzniklou komunitu na Sibiři. Čeština v zahraničí je vždy jiná než čeština domácí, a proto je vhodné ji jazykově zkoumat. Na příspěvek bude navazovat interaktivní stanoviště s audioukázkami, mapami apod.
- 11:10–11:40 Václav Vaněk: „Kam s ním?“ Jan Neruda pro 21. století**
Příspěvek stručně představí klíčovou osobnost české literatury 19. století se zaměřením na ty aspekty jeho díla (prozaického, básnického, fejetonistického), které si uchovaly aktuálnost i v dnešní době. Připomene tedy např. některé opomíjené povídky, zejména z Arabesek, verše z jen výjimečně vydávané knihy epigramů i fejetony, ve kterých Neruda uvažoval o budoucnosti české společnosti.
- 11:40–12:10 Michael Špirit: Co dělají nakladatelství?**
Příspěvek představí vybrané knižní tituly z české literatury 20. století. Soustředí se na způsob, v jaké podobě je dané literární dílo znovu vydáváno a komentováno, jaké překážky je přitom nutné překonávat a jaký vliv má takový nakladatelský počin na obraz spisovatele v čtenářském povědomí.
- 12:10–14:00 pauza na oběd s hrami, kvízy, testy a interaktivním získáváním informací (místnosti 300 a 317, 3. patro)**
- 14:00–14:30 Marie Škarpová: Proč a jak číst starou literaturu aneb O nesamozřejmosti samozřejmého**
Příspěvek bude mít podobu společného čtení jednoho českého textu ze 17. století a společného pokusu o jeho interpretaci. Cílem setkání bude především hledání adekvátních přístupů ke staré literatuře, reflektování jejich časových a kulturních distancí a zároveň hledání způsobů, jak se s těmito distancemi vyrovnávat. Budeme přitom vycházet z předpokladu, že jinakost staré literatury pro nás nemusí být (jen) překážkou, ale že se naopak může stát plodnou výzvou k objevování neznámých skutečností i výzvou k odkrývání zdánlivé samozřejmosti či přirozenosti našeho pojetí literatury, sebe sama i světa, v němž žijeme.
- 14:30–15:00 Andrea Králíková: Mapa současné české literatury: na začátku cesty**
Příspěvek si bude klást otázku, co to znamená začínat v současné české literatuře. Představí vybrané autory pohledem na jejich první vydané knihy a načrtne počátek jejich literární cesty. Posluchače seznámí jak s některými autorskými jmény aktuálního literárního dění, tak s jejich tvorbou v podobě prozaických debutů.
- 15:10–15:40 Jiří Rejzek: Lidová etymologie**
Příspěvek se bude věnovat fenoménu tzv. lidové etymologie. Každý z nás už asi někdy zjistil, že původ nějakého slova je jiný, než jsme se na základě naší intuice domnívali. V přednášce se podíváme na pozadí tohoto jevu a na příkladech si ukážeme, jak funguje lidová etymologie v kolektivním jazykovém povědomí.
- 15:40–16:10 Hana Prokšová: O flatwhite, selfie a dalších malých radostech**
Pijete flatwhite, fotíte si selfie, pátráte po wifi, brázdíte ulice na segwayi nebo se v lepším případě segwayům vyhýbáte házíce za sebe drobný hejt? Ne, tyto otázky nemají potvrdit nářky milovníků naší mateřštiny, že čeština upadá. Jsou to případy jednotlivých jevů, které zapadají do jazykového vývoje a nacházejí své místo v systému češtiny. U nás se studenti snaží porozumět i tomu, jak a proč se do češtiny dostávají jednotlivé jazykové prostředky, jak se adaptují a proč pro mluvčí mohou být výhodné, nebo naopak postradatelné. V příspěvku se pokusím několik těchto nenáviděných slov uchopit, ohmatat je, jejich užívání v současné češtině vysvětlit a snad i ospravedlnit.